

Att känna sig fel

EP försökte anpassa sig till kvinnorollen med klänningar och långt hår men det kändes fel. Nu beskriver han sig som konstnär, fästman och en helt vanlig människa.

Text & bild: Mats Sellfors | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 1 2017

”Man kan ta en kille från Rosengård, men man kan inte ta Rosengård från en kille.” Orden kommer från Zlatan och pryder den gångtunnel som markerar västra entrén till stadsdelen Rosengård i Malmö där fotbollsstjärnan växte upp. Ett stenkast därifrån växte en annan kille upp, fast i en flickas kropp.

Killen kallar sig för EP och upplevde en barndom olik den vi ofta hör talas om. En tuff uppväxt kan såklart se ut på många olika sätt, men för EP var det utanförskap och ett ensamt sökande efter sin identitet som präglade hans barndomsår i Rosengård.

– Anledningen till att jag inte hade så mycket vänner tror jag var för att jag delvis var så tillbakadragen, folk tyckte jag var konstig och det tyckte jag själv också. Det var som en stor spegel jag höll upp mot mig själv. Jag var en väldigt udda person men jag blev aldrig nedslagen, visst fick jag en smäll någon gång men det var mest ord och utfrysning, och man såg det inte riktigt som mobbning. Det var som att de inte ville vara mina kompisar och jag kunde ju inte tvinga dem heller, berättar EP.

EP är i dag 25 år gammal. Han sitter i en keramikverkstad inte långt ifrån sitt barndomshem och berättar om tiden som ung i den omtalade stadsdelen. Iklädd ett arbetsförkläde nedstänkt med lera och med ett långt skägg och grova arbetskängor sitter han lutad över ett arbetsbord. Här, i keramikverkstaden, jobbar EP med sin konst som har kommit att utgöra en stor och betydelsefull del av hans liv. Med hjälp av lera formar han

tjocka ringar som han staplar på varandra. Hans händer arbetar vant och målmedvetet.

– Jag är uppfostrad som någon annan än den jag är idag. Jag visste redan när jag var sju att jag var någon annan. Jag kände mig udda och mådde inte bra som barn. Och även om jag så småningom berättade för mina föräldrar och lärare så förstod de inte riktigt, eller jag kände så i alla fall, det fanns ingen kunskap. Och att jag även hade dyslexi gjorde att jag fick gå i specialundervisningsklass, och där fanns absolut ingen förståelse för mitt psykiska mående. Hela upplägget var ett fiasko.

Trots försök med att ha klänningar och låta håret växa långt var det något som inte stämde. När hans mamma äntligen klippte hans hår kort gick snacket snart på gården – var det en pojke eller en flicka? EP valde att berätta för sin familj hur han kände och möttes av stöd, även fast de kanske inte riktigt kunde förstå. Desto svårare blev det att berätta för vänner och skolkamrater. EP blev tvungen att flytta från sin pappas hem i Rosengård till en annan del av Malmö där hans mamma bodde.

– Det blev jobbigt i det området och i skolan. Ungdomar och barn runt omkring visste inte hur de skulle hantera alltihop. Första gången jag hade en flickvän, innan jag hade kommit ut som kille, var det ingen som visste hur de skulle reagera. Om jag kysste min flickvän öppet så blev folk upprörda. Både jag och min bror blev retade och mobbade på grund av mig. Då kände jag att det var bättre att flytta in hos mamma.

Väl hos mamma blev det lättare för honom att vara just EP. I det nya området var det ingen som visste vem han var. Och snart startade hans mamma en anhöriggrupp för föräldrar till barn som upplevde könsdysfori.

Hon följde även med på möten med psykologer och kuratorer. Detta var något som kom att betyda mycket för både honom och hans familj. Att få ta del av andras erfarenheter och att inse att det finns flera i samma situation blev viktigt för EPs

mamma. Men vägen dit beskriver han själv som besvärlig och väldigt ensam.

– När jag började åttan fick jag en Daisy-spelare. En slags CD-spelare som man kan lyssna på ljudböcker med. Det blev min räddning under den tiden. Då kunde jag stanna inne hur länge som helst. Jag lyssnade på mina böcker och det var så underbart att slippa tänka på det som var, jag kunde försvinna totalt in i böckerna. Jag vaknade, gick till skolan, kom hem, gick direkt in på mitt rum och lyssnade på mina böcker. Jag har kvar Daisy-spelaren än i dag fast som en app på min mobil.

Trots att EP beskriver sin uppväxt som jobbig och ensam är han noga med att understryka att han inte vill klaga för mycket. EP återkommer ofta till sin familj och uttrycker vikten av att han ständigt har upplevt ett stöd hemifrån. Inte heller Rosengård vill han skuldbelägga för hur hans uppväxt kom att se ut. Istället talar han om den breda okunskap han upplevde fanns kring den situation han befann sig i.

– Jag tror faktiskt inte det hade spelat någon roll om jag hade växt upp i Limhamn eller något annat finare ställe. Det hade varit samma sak. Men jag tror ändå att det har förändrats. Internet har gjort att det är lättare att få stöd. I dag finns information överallt vilket det inte gjorde när jag var liten, även fast det bara var några år sedan.

Då var det mer så att de som inte gick till biblioteket för att ta reda på saker lyssnade på sin granne som i sin tur hade hört något från sin granne. I dag kan man finna stöd och information på internet, och det tror han har hjälpt både skolan och andra verksamheter i till exempel Rosengård att förstå.

– Jag minns att jag brukade ringa BRIS när jag hade det riktigt jobbigt. Men det var inte alltid man vågade ringa. Jag såg en reklam på bussen om att man kan chatta med BRIS via Facebook nu, det är riktigt stort för jag vet att sånt hjälper.

När det blev dags för EP att söka till gymnasiet föll valet på

byggprogrammet. En utbildning som är känd för sin överrepresentation av killar. Han hade förhoppningar om att han genom sitt val kunde skaffa nya vänner och komma in i sammanhang där han fick känna sig inkluderad i manligheten. Riktigt så blev det inte. Men EP ångrar inte sina val.

– Hade jag kunnat ändra på något så hade inte mitt liv ser ut som det gör i dag. Hade jag inte valt byggprogrammet, vilket jag inte valde för min egen skull utan just på för dess rykte, så kan jag i efterhand känna att jag istället borde ha valt något mer estetiskt. Men då hade jag aldrig kommit i kontakt med min specialpedagog Yvonne, som i sin tur introducerade mig för Jessica Nettelbladt.

Det var för cirka sju år sedan som EP träffade dokumentärfilmaren Jessica Nettelbladt. Jessica bad EP om att få skildra och ta del av hans historia. Han sa ja. Sedan dess har Jessica följt honom med kameran på hans resa från ung tonåring till vuxen man. Under dessa år har mycket hänt i EPs liv.

– Om jag minns rätt så gick jag på könsutredning när Jessica började filma. Jag var väldigt tillbakadragen och osäker. Samtidigt försökte jag gå ut och festa och spela maskulin. Det var som att jag visste att jag var kille, men inte hur man betedde sig som en. Jag är uppfostrad som tjej i samhället men vet att jag är något annat, så jag gjorde många dumma, ungdomliga saker och var osäker. Men allt eftersom tiden har gått har jag blivit mer säker och växt i mig själv.

EP uttrycker en vis rädsla inför hur filmen om honom kommer mottas, men känner sig samtidigt trygg i Jessicas sällskap.

– Jag har sett hur bra filmer Jessica gör och hur mycket hon bryr sig, så även om jag inte vet hur det kommer se ut när det är klart så vet jag ändå att hon kommer göra ett jättebra jobb. Jag litar fullständigt på henne, men sen så har vi ju ändå idioter i världen.

Det är svårt att föreställa sig EP som någon annan än just EP när han sitter i keramikverkstaden. Åren har gått och både

utredningar och könskorregeringsoperationer är förbi. Ringarna av lera har under tiden för vårt samtal börjat växa mot det som ska bli en ny figur.

För den som för första gången lägger ögonen på någon av hans figurer är det omöjligt att undgå den svärta som tycks välla fram ur figurernas förstelnade kroppsspråk och uttryck. Han förklarar att likt årsringar på träd, markerar ringarna på hans figurer de erfarenheter varje människa bär på. Till våren kommer EPs figurer att ställas ut på Konstrundan Mittskåne i Höör. Det är första gången figurerna kommer ställas ut, och det är tydligt att han är fokuserad på annat än sin historia.

– Det känns som om jag varit EP hela mitt liv, men det känns konstigt när jag tänker på detaljer i mitt liv. Som när jag gått till omklädningsrum eller tjejtoaletter, när folk har sagt mitt gamla namn eller när folk pratar om mig förr i tiden. Jag vet vem de pratar om men det är inte jag, det är lite som reinkarnation. Det är som att man glömmer bort att det har varit samma liv. Jag identifierar mig inte som en transperson i dag. Jag ser det snarare som en diagnos, men samtidigt är jag ju så mycket mer än en diagnos. Jag är en konstnär, en fästman och en helt vanlig människa.

Text: Mats Sellfors

EP vill inte träda fram med sitt rätta namn utan använder sin konstnärssignatur.

Läs mer:

Könsdysfori som tidigare benämnts som transsexualism, brukar beskrivas som ett tillstånd med en stark och bestående identifikation med ett annat kön än det du tillskrevs vid födseln. Kroppen känns fel och det kan finnas en önskan om att korrigera kroppen så att den stämmer med den inre upplevelsen. Oftast vill personer som upplever könsdysfori både byta juridiskt kön och korrigera kroppen med exempelvis hormoner och/eller kirurgi.

Källa: Folkhälsomyndigheten/
Sahlgrenska.se

Just nu:

Utställning på Millesgården i Stockholm om Gerda Wegener från filmen The Danish Girl. Hon var gift med Lili Elbe, den första transpersonen i världen som genomgick könskorrigering.